

ХТОНСКО И УРАНСКО У МЕНИ

- ИНТРОСПЕКЦИЈА КРОЗ ЕСЕЈ-

Читајући Мапу (анти)утопија Драгоша Калајића – Оглед једне морфологије кризе културе модерног Запада, Замак културе, Врњачка Бања 1978. – схватио сам како сам у ствари хтонски човек, и то у не малој мери. Није то сазнање било ново за мене, одувек сам хтео бити „негативац“, како год се тај појам поставио. Но, навело ме је то на једну интроспекцију себе, а још више свог погледа на свет. Било је занимљиво разматрати, како сам читао ову генијалну књигу, шта је то у мени хтонско, а шта ипак уранско.

Драгош Калајић и сам каже како је победа једног принципа немогућа, како би значила смрт свемира. Истина, нисам видео како се односи према том ставу у односу на сваког човека појединачно. Он такође каже да нема чистих облика, али му је недвосмислено драг „чисти“ урански тип човека. Да ли је потребно да свако тежи „интеграцији властите Сенке“, како би то рекао К. Г. Јунг, или њеном уништењу?!

Са друге стране, управо се потреба за измирењем принципа сматра хтонском, и ја ту потребу код себе уочавам; али не све до нивоа нивелације (такође хтонски) – што опет не може бити мој циљ. *Из мноштва у једно или јединство у различитости* – то је питање! То питање се не односи само на човечанство, шта год под тим сматрали, него и на свако појединачно Ја. Јер то Ја (душа) јесте монада (атом), али одавно је наука открила делове атома. Уз битну ограду – ови делови не могу бити стабилни сами за себе, као што свака особа са расцепом душе има силан проблем.

С тим мислима кренуо сам у идентификовање и инвентарисање властитих ставова, те класификацију. Свако класификовање је апстракција, уопштавање, занемаривање (можда ипак битних) детаља. Стварност се не може делити на фијоке, па ипак је то омиљени принцип умовања и делања многих. Јер у пракси зна бити ефикасно, а може и да забави...

Примордијално Једно	1
Судбина и смрт	3
Облици религиозности	5
Смисао историје.....	6
Оперативна утопија	7
Негативци.....	9
Негација негације	12
Ипак урански принцип	15
Природа.....	17
Помирење – а да ли је раздвајање било нужно.....	19

Примордијално Једно

Идеја како је на почетку света било Једно, неиздиференцирано и хаотично, је веома стара. Потребно је вратити се тој идеји, да бисмо видели њен извор. Она постоји код Старих Грка, пресократоваца, које тешко можемо сматрати „декадентним“, у било ком смислу. Ако је и она настала под утицајем „хтонског“ (пре-индоевропског) становништва, онда се мора признати да се без тих утицаја не може ни у најранијој прошлости. Неки чисти урански тип, чак његове концепције онда се могу тражити само у митској прошлости, при чему је велико питање какве би концепције уопште то биле (без тог Једног).

Ниче је ценио став Талеса из Милета како је вода праначело свих ствари. Вода је веома битна, као изразито хтонски принцип, такође принцип снаге непостојаности (коју је уочио Лао Це), космолошко схватање енергије. Уочимо да у космогонијама од Библије до Веда свет настаје управо из тамних вода.

Анексимандар, такође из Милета, каже: „Оно из чега све настаје је уједно и оно у чему све нестаје по нужности; јер све ствари једна другој плаћају казну и међусобно се свете по времену“. То је песимистички став, хтонска меланхолија на делу. Штавише, појединачна и одвојена егзистенција сваке појединачне ствари по њему представља неправду.

Насупрот њима, Хераклит у настајању и нестајању чулно опажајних предмета у свету није видео неправду, већ је то по њему оличење реда – што би био урански принцип. У космосу постоји регуларност и сигурност, али они се спроводе баш кроз (хтонске) метаморфозе. Хераклит није сматрао да постоји метафизичка бесконачност, такође ни стални битак. Требало је чекати Платона да бисмо видели свет сталних и непромењивих форми, одвојен од материјалног.

Но, Једно можемо наћи још даље, у индоевропским Ведама, и то у најстаријој Риг Веди, тамо где не можемо очекивати хтонске утицаје, настале мешањем индоевропског и староседелачког становништва. Сасвим је речита Химна Стварања:

Ни битка ни небитка не бијаше тада,
Ни зрачног простора ни неба над њим.
Што се кретало амо-тамо? У чијем окриљу?
Што бијаше вода? – Дубок бездан
Ни смрти ни бесмртности није било тада,
Није било знака ни дану ни ноћи.
По властитој вољи дисало је то Једно без даха,
Ничег осим њега није баш било.
На почетку била је тама обавијена тамом,
Све то бијаше једнолики тијек.
У настанку бијаше затрто празнином,
То Једно се родило снагом свог жара.

Овакав опис почетка света скоро сасвим кореспондира савременим космолошким теоријама.¹ Уочимо и овде воду – дубок бездан; оно што имамо у библијском Постању, такође и код Талеса из Милета. Уочимо недиференцираност - Није било знака ни дану ни ноћи. Дакле, Једно је изнад времена, те тако изнад моралних категорија, које су темпоралне. Али да ли је Једно изнад етичких категорија? То зависи од егзистенције света Платонових идеалних форми.

Ако идеја да све настаје из Једног није искључиво хтонска, односно можемо је повезати и за неке, рекли бисмо, чисто уранске традиције, шта је за жељом за повратак у Једно? Уочимо да се Једно родило снагом свог жара, што јесте Велики Прасак. Дакле, једно је *хтело* да се диференцира, свет је настао тако што се Брахман манифестовао, како уче Упанишаде. Онда је, за мене, неприхватљиви песимизам тврдити како је сам настанак света из Једног казна.

А шта је са жељом појединца да се врати у то Једно, или да се врати Њему, стопи са истим?! Сетимо се омиљене псовке у нашим крајевима, кад те шаљу одакле си дошао, у мајчину утробу, односно на место које је било први излаз у свет. Било би занимљиво размотрити *зашто* је баш то међу Србима најчешћа псовка, има ли то везе са уранском природом и одбијањем потирања разлика које живот значе...

Са идеалним формама се човек не може спојити, бар не знам за такве мистичке или метафизичке примере. Може постати њима налик, а то није исто. Међутим, постоји људска тежња за спајање са Примордијалним Једним и та тежња се може остварити само одрицањем

¹ Физика, свест и креативна имагинација, <http://www.vecnavatra.com/pdf/Fizika.pdf>

од своје индивидуалности. Само тако човек досеже *нирвану* – напушта ланац светских збивања. Ова тежња је за мене сасвим легитимна као место размишљања, чежње за Првобитним. Но, ова тежња као животни циљ може значити само једно – умор, и зато је Ниче разумео будизам као учење уморних људи. Није чудно што се будизам јавља практично на крају индијске цивилизације, што исправно уочава Шпенглер.

А како стоје ствари са том тежњом пребаченом на групни план? Ако је индивидуална тежња ка Једном сигурно бар делимично хтонска, онда је сасвим хтонски такав „план“ осмишљен за цело човечанство. Још као тинејџер разматрао сам Нови светски поредак и циљ таквог јединства. Он може имати делатног смисла само уколико цело човечанство има претњу или прилику (у принципу је претња много битнија) извана. Онда уједињавање има смисла, као што су имали различити облици идентитета кроз историју човечанства. Нема ли тога, реч је о термодинамици у затвореном систему, а то је управо ентропија – топлотна смрт о којој Калајић говори. То није нешто што бих ја хтео.

Судбина и смрт

У односу према судбини као да важи оно што су још стари Кинези знали – да релевантна није подела на материјално и духовно, или хтонско и уранско, већ само она која дели истанчано од простачког. Тако с једне стране имамо *игру са судбином*, о којој говори Калајић у својим Мапи (анти)утопија, а са друге стране страхопоштовање но опет сасвим профану потребу да се судбина *зна*. Игра са судбином проистиче из односа према резултату дела какав је описан у Бхагавадгити – исправан човек зна да је учинио шта треба, стога га даљи исходи не забрињавају. Она простачка потреба за извесношћу, тамо где је не може бити, има два екстрема – у којима се глорификује технологија и рационализам, или се пред катастрофом бежи у најтривијалније облике спиритизма.

Но, то је само један пол, други пол односа према судбини Калајић није поменуо, бар не у тој књизи. То је она наивна илузија да мали човек може нешто мењати, при томе оставши мали.² Ова илузија код нас је настајала спајањем „најбољих традиција“, с једне стране комунистичке „вере у малог човека“, са друге либералистичких мантри о томе како „грађанке и грађани“ заиста одлучују на изборима, а у међувремену кроз иницијативе „невладиних“ организација. Илузија се најбоље види кроз изборни слоган ЛДП-а „Од нас зависи“, који је духовита омладина одмах превела у „Од нас зависника“. Ова игра са речима заправо показује суштину – како може бити слободан и још о нечему одлучивати неко ко је везан за једну од најцрњих утопија, описаних на Калајићевој мапи – оној наркоманској!³

На страну дрога, овај други пол односа простих људи према судбини видљив је одавно у хришћанству, кроз феномен „слободне воље“. Верује се да је Бог свемогућ и свеприсутан, такође је Алфа и Омега (почетак и крај, једини пут). У том случају би воља слободна (од чега, од Бога?)⁴ имала барем двоструку улогу. С једне стране објашњава зло на свету као искључиву кривицу човека, иако је Бог створио свет. Са друге стране глорификује властиту вероисповест, као да је она последица личног мудрог избора, а не једноставно елеменат наслеђа или стицаја околности у којима је човек „нашао Исуса“. Што се овог другог тиче, те

² Калајић је знао да на страницама Дуге пише о идеологији победе духовно малих какву можемо видети у цртаним филмовима Волта Дизнија, где мишеви побеђују.

³ Што је у међувремену и полиција открила кроз сусрет познате и веома грлате „драматуршкиње“ са „познатим београдским дилером Шонетом“.

⁴ Морам признати да сам по овом питању поприлично хтонски опредељен, према Калајићевој дефиницији. Концепт слободе, барем оне друштвене, видим превасходно као „негативан“. О појму „позитивне“ и „негативне“ слободе може се видети код Исаија Берлина, или у мом Есеју о слободи: <http://www.vecnavatra.com/pdf/Fremen.pdf>

поплаве разних верских фантаста, хришћанског или хиндуистичког порекла, Калајић је сасвим јасан и опширан у опису који даје у Мапи (анти)утопија.

Лично верујем у судбину, у предодређеност будућности. Но, то не значи да мислим како се судбина може и треба знати. Нисам склон глорификовању појединца, јер било ко би прво требало да је захвалан околностима које су га произвеле (од којих неке мора да нису биле пријатне, но како каже Ниче: „Оно што ме не убија, чини ме јачим“). То је креативни став, а не кукање над судбином или правдање својих неуспеха истом. Онај ко се вади на судбину, очигледно није судбински предодређен да учини велике ствари.

Дакле, циљ треба бити *amor fati*, љубав према судбини, прихватање света и своје улоге у њему. То није однос презира, какав Калајић повремено везује за уранске јунаке, нити пасивна помиреност, фатализам пред будућношћу чији след не можемо знати.

Калајић истиче како хтонски човек жали због тога што је „бачен у свет“, те има извештај осећај меланхолије пред том чињеницом. С тим у вези, морам дати два лепа примера ове меланхолије. Први је Тамница, Владислава Петковића Диса:

То је онај свет, где сам пао и ја
С невиних даљина, са очима звезда
И са сузом мојом што несвесно сија
И жали к'о тица оборена гнезда

Неко би могао рећи како је ово жал уранског човека, али нађимо један облик духовности, ма колико хтонски био, да нема помен Неба у себи. Ако није реч о Сунцу, ту су звезде. Гноза је препознавала последњи траг божанске пнеуме у тим „очима звезда“, зеницама очију у којима гори пламен живота, ма колико материја, твар, била прљава.

Други пример сете пред људском судбином наилазимо код Његоша у метафизичком спеву Луча Микрокозма:

Задатак је смјешни људска судба
Људски живот сновиђење страшно!
Човјек, изгнат за врата чудествах.
Он сам собом чудо сочињава:
Човјек, бачен на бурну брежину
Тајном руком смјелога случаја,
Сиромашан, без надзиратеља,
Под влијањем тајнога промисла -

Он се сјећа прве своје славе,
Он снијева пресретно блаженство,
Ал' његови снови и сјећања
Крију му се јако од погледа,
Беже хитро у мрачним врстама

Наше жизни пролеће је кратко,
Знојно љето за њиме следује,
Смутна јесен и ледена зима ;
Дан за даном вјенчаје се током.
Сваки нашом понаособ муком.
Нема дана који ми желимо,
Нит' блаженства за којим чезнемо.
Ко ће вјетар луди зауздати
Ко л' пучини забранит кипјети
Ко л' границу жељи назначити?

Однос према смрти у неком је смислу парњак односа према судбини. Смрт има ту сличност са судбом што је најизвеснија чињеница – јер нам свакако следује; и што је истовремено најнеизвеснија, јер не знамо кад ћемо и како умрети. Хтонски страх пред смрћу саопштава нам Шекспиров Хамлет у свом монологу – умрети, спавати, али какви то снови могу бити?! И тај страх пред непознатим ужасима, тера нас да трпимо оне које, барем, добро познајемо.

Један други однос је однос презира, који се уздиже до нивоа чудне љубави, пред којим „модерни“⁵ човек узмиче, не само због тога којим људима је такав однос својствен. То се најбоље видело у покличу Хозе Милана Астреја, оснивача и команданта шпанске легије странаца и борца на страни Франка: *¡viva la muerte!* – Живела Смрт!⁶ То је та порука пред којом су и умерени конзервативци тог периода изражавали гнушање. Крајем прошлог века ова порука се понавља у писму Осаме бин Ладена тадашњем америчком министру одбране Вилијаму Перију : „Поручујем ти Вилијаме, моји људи воле смрт, колико твоји воле живот...“ Тривијализација би била ове речи везивати искључиво за материјалистичку верзију раја са четрдесет девица, који наводно чека шехиде. Да није празно разметање, показали су каснији догађаји. Не, то су пре свега речи десператног јунака, спремног на све – јер, најзад, нема више шта ни да изгуби.

Нешто је умеренији, мада и даље сасвим ратнички, однос онај који предлаже Карлос Кастанеда – имати смрт за саветника. Саветовати се са својом смрћу. Уочимо да Кастанеда у свом учењу прелази од изразито хтонске фазе, везане за... разно биље, дарове земље, до проналажења центра у себи, Орловог лета, што би била уранска вредност...

Облици религиозности

Ако сам у погледу судбине хтонски расположен по начину исповедања вере много ми је ближи урански принцип. А тај принцип је приказан најбоље у филму Конан Варварин, где се главни јунак пред одлучну битку обраћа свом богу усправно стојећи, а не на коленима или погрбљен. На крају га чак тера дођавола, ако не испуни *једину* молбу. Уочимо да се Конан не обраћа често свом богу, заправо то је једина молитва у филму и он експлицитно каже Кромју да му се никада раније није молио. То је други елемент, да се божанство не вуче стално за рукав. Ако ћемо по Кантовом моралу (који произилази из хришћанства), то је једино логично – замисли, драги читаоче, да си Бог: да ли би волео да те неко стално вуче за рукав и моли те за нешто што може сам урадити?!

Не видим зашто се тај однос не би проширио до најширег нивоа „спасења“, шта год људи под тиме сматрали. Речима Буде: „Сами себе од зла суздржавамо, сами себе прочишћујемо. Чистоћа и прљавштина од нас самих зависе; Нико никог никад не прочисти.“ Колико логичније и етички исправније од вере да је неко погинуо због твојих греха!

Но, колика је оваква религиозност (само) уранска?! Елифас Леви⁷ каже да је први импулс човека да падне ничице пред натприродном приказом, али прави посвећеници стоје усправно и гледају у очи божанству. Дакле, овај пркосни став итекако се везује за хтонске традиције. Не треба ићи много даље од почетка, од титана Прометеја који краде светлост боговима и дарује је људима, те касније бива сурово кажњен. О овом „негативцу“ са

⁵ У овом раду биће објашњено зашто су они који стално истичу своју модерност заправо само наводно модерни, зашто их је време већ прегазило...

⁶ Химна шпанске легије странаца и даље је *El novio de la muerte* – Љубавник смрти.

⁷ **Eliphas Lévi**, рођен као **Alphonse Louis Constant** (February 8, 1810 - May 31, 1875) – француски окултни аутор и практикант магије. Дубоко утицао на Херметички ред Златне зоре и касније на Алистера Кроулија, који је тврдио да је његова реинкарнација.

становишта неких заговорника „уранских традиција“ говорићемо још у одговарајућем делу овог рада.

Било како сврставали „кличећу духовност“ нема сумње да је она била фактор деградације, и ту је Драгош Калајић потпуно у праву. Помиње се захтев пророчишта из Куме које је у времену велике епидемије увело такве ритуалне, молби на коленима.

Најзад, ако је детерминизам хтонски, онда неко често мољакање бог(ов)а није логично. Ако је Божија воља већ све уредила и предвидела, какву сврху има уопште молити се за нешто?!? Да ли неко очекује да Бог промени своје мишљење!? Нема ту логике, но не треба је тражити код савременог хтонског човека. Он је ионако растрзан конфликтним жељама. Чињеница је, изгледа, да ни древни хтонски култови нису били *изразито-молилачки*...

Смисао историје

По питању смисла историје, моја разматрања су уранска, бар према ономе што ауторитети уранским сматрају. Под тиме подразумевам да је историја циклична (или спирална) а не линеарна, те да смисао историје, ако га уопште има, људима не може бити познат.

Посматрање историје кроз линеарни развој је дубоко погрешно. Оно се у облику „прелома“ јавља са монотеизмом објаве. Године се рачунају од „настанка света“ (из угла савремених сазнања недопустиво скоро, а треба имати у виду да су неке веома древне културе баратале са милионима и милијардама година) а завршиће се доласком Спаситеља, такође не много далеко у будућност, а што је неко већи секташ, он више воли рећи – „а то ће бити ускоро“... Кроз наведено време реализује „Божији план“, који је наравно простим („нишчим духом“) људима познат, јер га је Бог лично објавио некоме.⁸

Хришћанство је ту донело промену у веровању да је Спаситељ, као Исус Син Божији, већ дошао, те се од његовог првог доласка време дели на стару и нову еру, дакле то је још један преломни догађај. Време ће се завршити повратком Спаситеља. Одлазак или повратак Спаситеља, једна различита реч била је довољна да „јеретика“ одведе на ломачу.⁹ Ислам, не много различит од друге две религије рачуна време од објаве Мухамеда.¹⁰ Фусноте, драги читаоце, имају једну педагошку улогу – ако до сада нисте знали колико се ове закрвљене религије међусобно не разликују, време је да се сазна. То, наравно, обесмишљава било какав „преломни дан“ настао доласком Исуса и Мухамеда. Историјском анализом култова можемо лако утврдити да ни Мозес није ништа посебно оригинално – сва је прилика да се иза тог имена крије један или више египатских свештеника.

Некада се историја посматрала кроз преломе, фантастичне догађаје могуће једино Божијом интервенцијом. И поред конфузије настале улогом Луцифера (сматра се да је он заправо господар „овог“ света), верник ипак сматра да се Божија воља и у међувремену спроводи.¹¹ Но, фаустовска култура доводи нов ниво посматрања, где је човек, односно

⁸ Имајмо у виду да је Мозес почео каријеру као убица, а завршио као ратни злочинац. И то према библијском Изласку. Има чак тумачења како није видео Обећану земљу, јер су га његови Јевреји убили.

⁹ Што није ништа чудно у историји монотеизма. Разлика у символу вере католика и православних је **једна реч**, чак и више, разлика и разлог за међусобно убијање између православних и аријанаца некада било је **једно слово** – да ли је Исус сличан или истоветан Оцу, те две речи у грчком су се разликовале за једно слово. Јеретике сам ставио под наводнике зато што су Јевреји, православци или аријанци заправо следили веру својих предака, као и они који су их прогонили. Обично себе нису сматрали бунтовницима, а ако јесу то је изведено осећање. Сигурно велика већина њих није хтела да смишља нешто ново или изиграва јеретика, бунтовника...

¹⁰ Треба знати да је Мухамед хтео испочетка да исповеда верзију јудаизма, али га је јудаизована елита тадашње Арабије (власт је била јеврејске религије) исмејала. Када су се муслимани појавили на границама Византије, сматрали су их за још једну хришћанску јерес.

¹¹ Зато је чудно што се у молитви каже „да дође царство Твоје, да буде воља Твоја“, као да божанска воља и царство већ нису овде.

западњачки народи, прво агент Божијег плана, а касније делује и без Бога. Једно ипак остаје – наивна вера у континуирани напредак, са или без Бога. Колико ја знам, једино се у природи канцер и вируси развијају неограничено – до уништења „домаћина“, односно екосистема који њих саме одржава.¹²

Посебно је бесмислена теорија о „смислу историје“ код оних који не верују у Бога. Ова идеја у свом материјалистичком, марксистичком или либералистичком, облику је глупост на куб. Па ипак, људи су поверовали у такав напредак, који чак без свог водича треба да заврши у некаквој „утопији“, „крају историје“, или је ту већ завршио, како рече Фукујама.¹³ То нам све говори да је и атеизам религија, те да људи верују у оно што желе да верују. А нада је била на дну Пандорине кутије.

Но, колико је ово посматрање изворно хтонско?! Циклуси времена посматрају се због пољопривреде. Најједноставнији је онај једногодишњи, сасвим очигледан барем у умереној клими.¹⁴ Али како тачно можемо знати смену пролећа, лета, јесени и зиме? Када сејати, када очекивати жетву? Били су потребни тачни датуму, а то је једино могла дати **соларна година**. То је несумњива веза уранског и хтонског принципа, о којој ће још бити речи на крају есеја.

Даље, године су астролошки груписане у веће у групе и то су ти огромни циклуси као што је *дан Бrame*, смена калпи у хиндуизму и слично¹⁵. Основ свега је тзв. Велика година која траје 26.000 „обичних“ соларних година. Дакле, календар је имао у основи сасвим приземну работу пољопривреде. Већи циклуси имају небеско порекло и настају због „хтонске“ потребе да се предвиди и објасни будућност.

Драгош Калајић ипак сасвим добро увиђа ту инволуцију хтонских или било каквих утопија:

Можемо закључити да традиција „новог“ образује једну регресивну линију, од древних космогонија до модерног доба. Пред том линијом секуларизације, и метаморфозе сакралног у профано, увећава се простор произвољности а смањује се поље одговорности. Наиме, у почетку, „ново“ одређује Апсолут, Принцип, Непомични Покретач, потом Бог, за којим следе његови самозвани посредници и телали. Иза њих, у историји традиције „новог“, одговорност за одређивање „новог“ преузимају херменеутичари и интерпретатори објава и списа посредника, предсказачи и пророци, чаробњаци и фантасте. Коначно, ту одговорност на себе преузимају најшири слојеви друштва, премда је ту „ново“ ипак морало бити у складу са идејом напретка. Данас ту одговорност више нико не носи. Човек данас не мисли „ново“ јер њега управо „ново“ мисли и ствара. Зато су људи древних времена живели у вечности а модеран човек живи, по општој исповести „од данас до сутра“, управо онолико колико је потребно да једно „ново“ постане „старо“, да би уступило место „најновијем“. Мапа (анти)утопија, 1978.

Оперативна утопија

Имао сам ја своју утопију. И то оперативну утопију. Кад кажем „оперативна“ мислим на то да је она послужила сврси, а није била само след спекулација шта ће то пасти с неба. Ова утопија требало је да препадне оне који мисле да се њихова утопија већ остварила (али не у

¹² У Матриксу агент Смит каже да је људска врста једина која не тежи равнотежи, већ се стално тако „развија“. Чињеница је, међутим, да је ово тек скорија мода. Скоро целу људску историју различите културе живеле су у еквилибријуму, чак и оне веома развијене – рецимо стари Египћани који су имали скоро исти број становника хиљадама година.

¹³ Наравно, Фукујама је недавно променио мишљење. Сада није толико сигуран да се историја завршава западњачком либералном демократијом.

¹⁴ Имајмо у виду да одређени облик духовности и религије, онај нама познат, једноставно спада у модел северног умереног климата. Божанства су божанства степа и шума. Пустински монотеизам морао је бити добро промењен кроз хришћанство, да би уопште имао неког изгледа.

¹⁵ У хиндуизму временски циклуси и периоди времена имају распон од 17 микросекунди до 311 трилиона година. http://en.wikipedia.org/wiki/Hindu_units_of_measurement

Србији, већ тамо далеко на митском Западу где с неба падају печене шеве, а овде не могу због последица „деведесетих“). Дакле, они су веровали да је историја завршена хегемонијом Америке те „падом Берлинског зида“, па их је стварност демантовала. Ја сам ишао бар корак испред стварности. У том смислу то јесте утопија, а сада то више није, јер свака утопија ништи сама себе својим постварењем.

То „просветљење“ се догодило крајем 2004. и почетком 2005. године, дејством два догађаја који директно нису повезани:

- „норанцаста револуција“, инсталирање проамеричке власти под носом Путиновој Русији

- прве предикције, пројекције које је наводно дала ЦИА, а по којима је 2020. Кина главни изазивач америчкој сили, ако не већ сила број један на свету.¹⁶

То ме је довело до неколико симултаних закључака:

1. Америка никад неће бити „пријатељ“, што ће рећи никад неће одустати од непријатељских атака према православљу (што није *само* верска припадност него најшире схваћени идентитет, цивилизација). Ако се тренутно више занимају муслиманима то је добро, но то ако Русију (и Србију) у неком тренутку не дирају не значи да неће у следећем. Такође, биће све теже остати свој док „само споља“ нешто прихваташ (рецимо: чланство у НАТО).

2. Русија не може да парира сама. Успех „норанцастих“ да поставе своју уместо проруске власти то је показао. Каснији њихов неуспех да остану, или ако хоћете, велики руски успех у повратку Украјине у своју сферу – није демантовао наведену тезу. Просто зато што повратак Украјине није последица само јачања Русије у међувремену.

3. Кина је главни опонент Америци. Није битна само Кина већ и група земаља која се тада већ идентификовала као БРИК (сада БРИКС). Бразил, Русија, Индија и Кина – на састанцима им се придружила и Јужна Африка. Свакој од ових сила треба посветити пажњу.

Назив те „Велике Промене“ ми је случајно пао напамет – *Зора Новог дана*. Не знам зашто сам узео тај назив, није била реч о свесном избору. Можда је на мене утицао Ниче са његовим зорама које још нису заруделе (Риг Веда, цитирано на почетку Ничеове књиге *Зора*). Можда сличности са Златном зором, којој су припадали некада Булвер Литон, Алистер Кроули и још многи... Прозападни по форумима већ почеше да причају како су комунисти (тј. ја) уствари сатанисти... Можда ту нису чиста посла.

Таква утопија је промовисана по интернет форумима, не без успеха. На таквом месту је успех када те помињу и на темама где немаш својих постова. Значи да си постао представник нечега, да си упамћен. А ја сам био упамћен.

Утопијска није била само промена односа снага у свету, већ промена комплетне „парадигме“, начина мишљења. Даље од досадног либерализма ограниченог политичком коректношћу, мантри чији смисао нико да се усуду да проверава, и слично. И све то не као повратак старом, мада старо никад нисам негирао, већ кроз радикално ново, измењено стање, уз лековити утицај вечних традиција. То би био свет у којем не би имали разлога да се стидимо Сребренице, све и да су тамо стрељане хиљаде људи. Да ли је то нешто ново у историји?! Да ли се они који нам намећу кривицу узнемиравају због Конга и његових пет милиона жртава?!

¹⁶ Видети такође следећу предикцију из реда америчких либертера (заговорници минималне државе и одрицања од империје) по којој Америци прети банкрот, Европи демографска криза и проблеми с имигрантима, док је Кина нада новог века (предвиђање из 2005.): <http://www.lewrockwell.com/latulippe/latulippe64.html>
Занимљив је следећи цитат: Serbia: I'm not expecting anything particularly great for Serbia in the realm of politics or economics, but they may well appreciate the irony of watching their Western European tormenters become embroiled in a vicious conflict with Islam. And America's impending bankruptcy might be good for a few laughs too.

Пред чињеницом да је Србија окупирана, а њени делови (Косово, Српска) то и формално јесу, мање или више, долази разматрање одговора на окупацију. Уочио сам ту сличности са Другим светским ратом, и веома занимљиве супротности – ко глорификује ондашњи отпор по сваку цену, пред данашњим окупатором би скинуо гаће, и обрнуто.¹⁷ Моја опција је била – чекање правог тренутка. Од лета 2008. можемо рећи да је тај тренутак дошао, што не значи да отпор данас не би имао своју цену. Али имао би могућности да успе...

Утопија је била, а шта је сада? Први проблем је само остварење утопије. Ето, Русија има данас свој глас, као и Кина, не могу се игнорисати, па ипак нису спасли Гадафија (мада су око Сирије успели да зауставе акцију Запада). Ја никада нисам ни тврдио да ће Руси или Кинези бацити по једну атомску бомбу на све престонице бројних непријатеља Србије, како су то они прозападни покушавали да буду духовити. Некада је уравнотежени однос било велико ишчекивање, сада кад је некаква равнотежа успостављена, она је баш онаква каквом се дефинише – сива, ни црна ни бела! Да ли утопији онда треба следећи циљ?!?

Друга ствар је неосетљивост српског пука на глобалне промене, чињеница да су овде у пролеће 2008. (истина неколико месеци пре јасних глобалних промена) грађани на изборима изабрали „Европа нема алтернативу“ формално названо политиком „И Косово и Европа“. Но, ни у Европи се ништа спектакуларно није у међувремену променило, рецимо ниједна земља да напусти евро-зону. И тако је утопија ушла у колотечину...

Негативци

Пре него дођемо до негативаца, погледајмо какве личности Драгош Калајић (као представник одређеног погледа на свет) сматра позитивним. Он наводи пет примера анти-утопијских романа, где реч „антиутопија“ има позитивно значење.¹⁸ Морам се делимично оградити, нека ми буде опроштен недостатак припреме, али ја ова дела нисам читао, она углавном и нису преведена на српски.¹⁹ Но, Калајић је извлачио су пасусе, стекао се солидан утисак који указује на једно дело које бих слободно могао сврстати у анти-утопије у Калајићевом смислу; на најпознатију савремену митологију о којој не знам шта је Драгош мислио, мада претпостављам не много позитивног због његовог става према фантастици – јасно, мислим на Господара Прстенова, професора Џ. Р. Р. Толкина.

Господар Прстенова је епохално дело које није тешко хвалити, да употребим звучну фразу. Ређе наилазимо на критике, посебно оне смислене (прозивање „вештичарења“ наравно да ту не спада). Једна од мојих критика се односи на саме ликове. Слободан сам закључити да тамо има само два жива лика – то су Боромир и Голум. Кад кажем живи ликови, мислим на то да читалац романа (касније гледалац филма) не зна баш шта може очекивати од њих. Остали су сведени на архе-тип, оклоп који на другом месту своје мапе Калајић хвали.²⁰ Само неки од ликова Господара Прстенова уопште имају дилеме, које чине дело великим, но и ти са дилемама су савршено предвидљиви. Мојој естетици то смета.

Па да кренемо од Толкинових Орка, којима сам већ посветио један есеј.²¹ Заправо, почињем разматрање „својих“ негативаца од оне тачке којом сам и тамо почео. Замислите

¹⁷ Есеј Окупација у 26 слика, писан 2006. и ревидиран 2010: <http://www.vecnavatra.com/pdf/Okupacija.pdf>

¹⁸ За разлику од „негативне утопије“, како је Калајић назива, што су она дела која иначе зовемо антиутопијама – 1984, Врли Нови свет, Ми...

¹⁹ Мисли се на: Е. Juenger – Heliopolis, Rueblick auf eine Stadt; J. d’Ormesson – La Glorie de l’Empire, Paris 1971; R. Daumal – Le Mont Analogue, Paris 1952; D. Halevy – Histoire de quatre ans, 1997-2001 и Херман Хесе – Игра стаклених перли.

²⁰ Калајић истиче оклоп дужности јунака као антитезу сомнабулним, а хтонским, теоријама Вилхелма Рајха о „оргонској енергији“, човеку као амеби, исл. Наравно да је боље бити у оклопу него бити амеба. Но, да ли је то једина алтернатива? Тигар нема оклоп.

²¹ Гвоздена песница Орка: <http://www.vecnavatra.com/pdf/Orcs.pdf>

вitezове без мане и страха упарађене у сјајним оклопима. А са друге стране монголска племена на неугледним коњима, која се не боре витешки. Без обзира на популарну представу српских витезова, који су ми такође веома драги и слични виђењу витезова европског средњег века – моје симпатије, наравно само у општем случају,²² су на страни Монгола. Витез „без мане и страха“ може бити љубитељ природе, али Монгол је природа сама. Овај јој се диви са артифицијелношћу културе, онај други је њен органски део. Чак и кад делује у технолошком окружењу индустрије, како раде Орци, такав „негативац“ је ближи соковима тла, хтонском, он је у природним метаморфозама, које Драгош Калајић иначе осуђује. Зато сада одмахујем руком на све извештаје о загађености кинеских градова. То мора бити тако, то је цена опстанка. Нема ту ничег неприродног. Техника, као вештина, је екстензија природе, што се може наслутити у делима Освалда Шпенглера и Ернста Јингера – величање индустријског радника и технолошког активизма.

Наравно, постоји други разлог зашто су ми Орци драги. Они су жртва пропаганде. Као и Срби. Тај културни свет не пита се о њиховим стремљењима, са хришћанском искључивошћу је доста рећи да они „обожавају таму“. ПравOVERНИ, *а сада политички коректни*, не смеју се питати ни како се то тама обожава – може постати заразно! Код Толкина је добро искључиво, не скоро искључиво него сасвим искључиво, само на Западу. Исток је тај који је зао. И данас су они патриотски настројени Срби (на „европејце“ нећу трошити речи) склони оживљавању реликата западне културе, наивној вери у васкрс некакве Јевропе. Ако је Запад суштински мртав, како то Шпенглер каже, треба схватити да је оживљавање мртваца немогуће. У том смислу окретање Истоку, негативцима из западне визуре, не сме бити само тактичко. То просто није довољно.

Негативца одређује судбина, коју сам описао раније. Но, она одређује и позитивног јунака, мада је овај често склон да заслуге припише себи. То се најбоље види у народној песми, кад дуел започињу Марко Краљевић и Муса Кесаџија. Њему Муса лепо каже да га није мајка родила на свиленом јоргану, него је од почетка био дете улице. Моје, а и симпатије народног песника, на страни су Мусе Кесаџије који се на крају показује као већи јунак, иако га је Марко на превару победио.

Позитиван јунак, романескни лик, који нема тамну страну просто је неубедљив. Он је или дошао из лагодне позиције што његову етику (дела су нешто друго, о њима овде не говорим) чини мање херојском, или ако се само савршеношћу издигао из блата, просто није реалан. *У добру је лако добар бити, на муци се познају јунаци*, рекао је Његош. Овде треба додати да је прави подвиг из зла доћи до добра. А то ипак није могуће без Тамне стране.

С тим у вези треба додати да Драгош у својој Мапи (анти)утопија није несвестан тог правила. Тачније, нису несвесни његови узор. Император Евроазије Алексис (*J. d'Ormesson – La Glorie de l'Empire*) у свом бесконачном одвијању живота блуднички и ваља се у каљузи, како би преко искушења стигао до просветљења. Овакво „прескакање понора“ саставни је део многих иницијацијских пракси. Тога има и у чувеном јапанском историјском миту о четрдесет и једном ронину. Додајмо томе и „пучку представу“ како су многи хришћански свеци били тешки грешници.²³

Јасно је да су Орци колективни негативац. За њих сам Толкин користи израз „народ“. Они се могу повезати такође са друштвеним класама примораним на кулук и рат за господара. Постоји сличност са војницима-робовима, што су практично били и војници мобилисаних армија XX века. Толкин је, тако, мало разумевања показао са ове своје анти-

²² Наравно да сам на страни Срба када се боре против азијатске хорде, јер ја сам Србин.

²³ Потписник ових редова није хришћанин, па се уздржава од своје процене колико је ова представа заправо у складу са Библијом и учењем Цркве. Из преподобних житија какве чујемо на Црквеном календару то се сигурно не може закључити. Но, понегде испада да су баш грешници одабрани, због «величине опроста» и сличних ствари. Испадa да је то још једна од бројних контроверзи где хришћанин може веровати у оно што му, у зависности од ситуације, одговара.

јунаке, само мало у свом књижевном делу, а више у коментарима истог. Тако у једном писму каже „сви смо били Орци у Великом рату“.²⁴

Погледајмо сада индивидуалне негативце, оне по логици ствари на вишим позицијама – стеченим или наслеђеним. Сигурно је најпознатији негативац савремене културе Дарт Вејдер. Његово зло коначно је описано кроз трећу епизоду Ратова звезда, критичар НИИ-а је тако свој приказ насловио са *Анђеоски пад*.²⁵ Витез цедаја суочен је са фактичком неспособношћу и манипулацијама (са намером општег добра) свог реда цедаја. Тренутак пада је кад он спречава фактички злочин – убиство без суђења тренутно немоћног заробљеника. Но тај заробљеник је баш сенатор Палпатин, будући зли Император.

Но, оно што је пресудно у његовом паду су бриге око његове трудне жене, које га растржу. Ова прокреативна улога биће кључна и када се он коначно врати на страну добра, спречивши Императора да убије струјом из својих руку немоћног Лука Скајвокера, његовог сина. Тако, ако постоји „оправдање зла“, оно је у лику Анакина Скајвокера – Дарта Вејдера.

Но, они ултимативни негативци заправо су Харконени. У планетарном феудализму далеке будућности, свету одређеном крсташким ратом против интелегентних машина, они су у миленијумском спору са кућом Атреида. Овај спор одликује обе куће. Али Харконени су прешли дуги пут од прогонства и општег бојкота који је њихов далеки предак задобио покушајем хуманог чина у рату – а тај чин је оквалификован као издаја. Слично младом Анакину тај далеки Харконен је покушао да спречи ратни злочин.

Кључни негативац је барон Владимир Харконен.²⁶ По више параметара то је савршени негативац. Он је „модерним“ речником речено геј,²⁷ мада је скоро сигурно да се њему самом тај израз не би ни најмање свидео. Вероватно би он сам за себе рекао да је педерчина. Његова сексуално енергија је спој ероса и танатоса, пошто своје љубавнике убија вађењем чепа који им је прикачен на само срце. Гаргантуанских размера, због болести дебљине, он лебди на суспензорима, чим његова појава постаје додатно гротескна.

Но, Харконен је уз то прокреативан. Његов потомак је госпа Цесика, мајка главног јунака Дине Пола Муад Диб. Потомак настао практично преваром од стране вештице Бене Цезрита, што је додатни хтонски елеменат. Као такав Владимир Харконен је савршени андрогин.

Међутим, то је и његов унук Пол Муад Диб. Он је спој Атреида и Харконена. Иако ова чињеница постаје сасвим јасна на почетку дела, она се касније никада не потенцира, док се атреидско порекло стално истиче. Као да је доста што је харконенско порекло уопште поменуто (и касније се јавља као извор проблема).

Цесика није послушала наређење сестринства и родила је мушко дете. Тако је пре времена, и супротно миленијумским плановима, рођен Квизац Хадерах – спој мушког и женског. Он је једини мушкарац који издржава тестове које могу прећи само жене – тест гом цабаром, отровном иглом, и метаморфоза воде смрти у воду живота. Те тестове нису пролазиле ни све жене, заправо јачи пол, а сви мушкарци пре њега платили су их главом. Но, он као мушкарац може стићи на мистично „место“ које дубоко одвратно и тако неприступачно свим женама. Јасно да је и Пол Муад Диб заправо андрогин. Уз то он пролази и кроз хтонску метаморфозу у пешчаног црва.

²⁴ Мисли се на Први светски рат, у чијим рововима је професор Толкин почео да смишља своју епопеју. Прве идеје Силмарилиона, што је хронолошки почетак приче о Средњој земљи, дошле су 1917. године.

²⁵ Подсетимо се да је овај филм заправо последњи снимљен, пошто је сага прво снимана од четврте епизоде, што је од најавне шпице било јасно. Гледалац је тако подстицан да размишља о томе како је пао Дарт Вејдер. Ниједног тренутка није било сумње да је најзанимљивији, у том смислу главни, негативац он, а не Император који му је надређен.

²⁶ Занимљиво је његово словенско име и угрофинско презиме.

²⁷ Што на енглеском изворно значи „весео“.

Најзад, шта рећи о положају Срба у овој причи? Јасно је лично идентификовање неких националиста са Тамном страном оличеном у Дарт Вејдеру, или чак са Харконенима²⁸. Некаквог повезивања са Орцима пре потписника ових редова није било. То је можда зато јер Орци су колективитет, па би то представљало већу одговорност.²⁹

Није тешко идентификовати психолошки идентитет који је најбоље описао онај Римљанин који је рекао „нека нас мрзе, све док нас се плаше“. Тако је негативно одређење прихватио и психијатар Радован Караџић када је пристао на негативан мит о 200.000 муслиманских жртава рата. Иако данас сами „Бошњаци“ (Мирсад Токача) кажу да је број свих жртава рата 1992-1995. био сто хиљада, а муслиманских нешто мање од 60.000. Но, када је си-ен-еновска пропаганда наметнула лажну слику о троструко већем броју жртава, Срби су је прихватили као доказ своје ратне способности.³⁰

На крају, замисли драги читаоче, да си припадник народа чији је национализам (заправо нешто у принципу много горе) политички коректан. Рецимо да си Албанац или Хрват и твоје националне тежње су прихватљиве америчкој пропаганди, ти си „борац за слободу“. Досадно бре! Зато Срби треба поносно да носе крст негативца, и да буду свесни да су негативци само у очима Запада. За Руса, Индуса или Кинеза то никада нису били.

Додатни квалитет је што Срби, са сликом коју „свет“ о њима има, могу постати извор инспирације разним бунтовницима, вагабундима, па чак и психопатама типа Брејвика. Но, ако нас неко отворено изједначи са таквим апсолутним негативцем, позваћемо се на тековине либерализма и оптужити га за говор мржње. Тако ће постати жртва своје идеологије, што негацијом негације затвара круг.

Негација негације

Негација негације је типичан хтонски приступ. Реч је о дијалектици. Антитеза негира тезу, али њена негација је синтеза, а не првобитна теза (као што анти-антифашизам није исто што и изворни фашизам). Урански приступ није дијалектика, која обухвата метаморфозе, него метафизика. Лично волим и једно и друго.

Најбоље је на примерима показати негације негација које се могу најбоље користити против „модерних“. Дакле, када се њихове негације примене на њих саме, на оно што им је безмало светиња. Прво, то је сама модерност. Они инсистирају да су ултра-хипер-модерни (урбани и слично) док су са друге стране гецовани националисти (patrijote – како знају инсистирати на неписмености, иако заправо веома мало људи са националистичке тако пише, а неписменост није ретка ни међу оним прозападним). Али, колико су заправо они модерни?

²⁸ Занимљиво је у овој игри идентитета да постоји честа идентификација са Муад Дибовим Фременима (Слободњацима). Ова идентификација има фактичко оправдање, јер Френк Херберт је пишући Дину написао и једну фременску песму на српском! Фремени су одбачена групација која на крају руши свемирску империју и дотадашњи поредак. Тако слично Србима! Међутим, они живе у пустињи и фактички верују у верзију ислама. Занимљиво је да је исто име федајини (наравно арапског порекла) за своје елитне одреде смрти користио и Садам Хусеин, архинепријатељ Америке.

²⁹ И не само то. Изнад Орка је Саурон, који својим „свевидећим оком“ заправо оличава Нови светски поредак, архинепријатеља национално свесних Срба. Да би Орци постали „негативно-позитивни“ – морају бити раздвојени од Саурана. Потписник ових редова то је учинио ставивши размак од хиљаду година пре радње свог романа Вечна ватра.

³⁰ Насупрот томе, онај мит о десетинама хиљада муслиманки увек је дочекиван са спрдњом, но у тој спрдњи се није бежало од потентне слике српских ратника. Данас је тај мит користан као латентни извор неспоразума са Западом. Што је добро, јер ми не треба да смо на страни Запада.

Њихов поглед на свет, и друштвено уређење³¹, кристалисало се до краја осамдесетих, а постало потпуно доминантно до краја деведесетих прошлог века. Дакле, није прошло ни тридесет година, што ће рећи да то њихово јесте стварно Ново (обавезно писати великим почетним словом, фалусно уздигнуто)...

Но, међутим – користимо баш њихову фасцинацију „убрзавањем“ историје, па видећемо шта ћемо добити. Рецимо, она флоскула како се „данас у свету за пет година промени више него некада за петсто“, последњи пут сам је чуо од историчара екс-ЛДП и екс-екс-националисте Николе Самарџића. Па рецимо, Ницо, да си у праву. То значи да за пет година Народна Република Кина може да анулира пет векова европејске хегемоније до које је дошло колонијалним освајањима. И то се догађа. Полако падају у воду све те ваше прича, оне постају не модерне – него застареле. Није ли Ангела Меркел рекла како је мултикулти мртав?! Ко још озбиљно говори о потпуној хегемонији Запада? Мањинска права долазе у колизију једна са другим – рецимо мањински муслимани у Европи траже чедност жена и патријархат насупрот „веселе културе“ пост-модерних Европљана. Држава се враћа у бизнис хтела не хтела (заправо сасвим невољно, уз обећања да ће се опет „либерализовати“) не би ли опстала сама као „ноћни чувар“ система, заправо не би ли опстали они који државу плаћају – капиталисти. Дакле, то ваше није модерно, време га је прегазило. Модерно је бити против вас, што је и требало доказати (ШТД).

Лажни модернисти су се нашли ухваћени у замку дијалектике. Заправо ко год „дође на власт“ (што укључује доминацију нечијег погледа на свет, постварење толико драгих „чињеница“) жели на истој да остане. Ма колико се вадио на чуда технике, те видљиве иновације (Фејсбук, Гугл, Јутјуб) он постаје део система који тежи окамењивању. Убрзање историје убрзава застаривање садашњости. Техника ништа не значи – не много пре Октобарске револуције Царска Русија је задивила свет Транс-сибирском железницом. Мало их је међу либералним (или „либералним“, либералистичким³²) интелектуалцима оних који су у стању то да виде. Жарко Пуховски је то најбоље описао у једној реченици: „Наши никада нису на власти“. Стати иза власти, или владајућег, преовлађујућег – значи бити конзервативан.

Погледајмо сада негацију негације „модерног“ либерализма. Ако неко жели рећи како је др Зоран Ђинђић „гњида која је правоснажно гилјотинирана“³³, онда је његово право да то каже. И то право треба бранити. Ако смо против кршења људских права, онда смо и против оних кршених током „Сабље“. Ако вам је Америка светионик слободе, да ли сте за уважавање њихове дефиниције слободе збора и договора, по којој и неонацисти смеју да марширају све док не угрожавају људске животе и приватну својину?! Шта је са либералним правом на „хомофобију“?!³⁴

Слично важи и за пост-модерни поглед на историјске истине, однос према жртвама и слично. Дакле, они „модерни“ воле рећи како свако има своју истину. Истине не треба наметати. Па што „господо“ онда то радите?!? Управо су из тих ЛДП-кругова стизала уверавања како су Хашке пресуде „једине релевантна истина“. Као да нису познати случајеви особа које су и после више деценија успеле да измене судску одлуку – како би то

³¹ Обухвата – „невладине“ организације које плаћа влада, геј и друга мањинска права, заправо доминацију мањина, дерегулацију привреде немешањем државе, али заједно са њом и „регулаторна тела“, приватизацију свега живог, осим можда ваздуха, мултикултурализам... и наравно апсолутну хегемонију политичког Запада.

³² Веома скоро долазимо и до тога.

³³ То је рекао Фараон звезда и таме, касније Јагуар бесмртних пламенова, кул форумски лик док га контрирање локалној форумској већини није одвело у најекстремнији чедистички табор.

³⁴ Када су „Хенрија Чинашког“, такође форумску легенду, али са друге стране (а.к.а. Кењри Свињарски) оптужили за србофобију, он је рекао како Србе мрзи, а не боји се истих, ерго могао би бити србогин. Зашто исто не би важило за однос према педерима?!

урадили да су је прихватили!? А да ли вам је једина релевантна истина кад суд ослободи Пахомија!?³⁵ Или признајете само суд својег мондијализма?!

Посебно добри резултати негације негације се добијају на пољу виктимологије. Однос према жртвама. Ви не бисте да се „стално враћамо у прошлост“. Смета вам да се говори о српским жртвама. А зашто онда стално подсећате на жртве Сребренице?!?³⁶ Или др Зорана Ђинђића?! Што да се враћамо у прошлост!? Или вам нису ипак све жртве једнаке, иако кажете да све под-једнако жалите? Балонцијски закон селективне емпатије:³⁷ *Количина жаљења за др Зораном Ђинђићем обрнуто је пропорционална количини жаљења за српским жртвама, осим ако за њих не могу директно да оптуже режим Слободана Милошевића.*

Ирански председник Махмуд Ахмедицеад је реаговао на серију карикатура посланика Мухамеда својом серијом карикатура о холокаусту. Да је вређао Исуса Христа, никога у Јевропи то не би погодило. Уосталом, тако би вређао и ислам који признаје Ису као пророка. Зато је ударио где секуларну Јевропу боли, ма шта иначе сматрали о тим догађајима. Дакле *тактика Махмуд Ахмедицеад* је ударити где боли – ако се ви спрдате са српским жртвама ми ћемо са Сребреницом и Зораном Ђинђићем. Много ефикасније него згражавати се над њиховим поступцима и тиме им заправо повећавати задовољство.

Они који сами причају како је морал превазиђена ствар³⁸, можда не увек директно да тако кажу, али се спрдају почесто са чашћу и достојанством, итекако знају да се позивају на исте, или хришћанство, кад њима одговара. Рецимо у „суочавању са злочинима“. Користе израз „катарза“ који је, као и многи други, из антике ушао у хришћанску теологију. Дакле, ми Срби би требало да клечимо на кукурузу. Али, како се то маже на 'леба?! Вама је само материјално битно, зар не?! Неко може бити успешан привредник и да се не стиди Сребренице. Да ли се ваши Американци стиде својих злочина?!

Уосталом, негацијом негације завршимо ту причу о Сребреници. Чему уверавати зидове да се тамо није догодио геноцид, да је било мање или више жртава... Ефектније је питати зашто се тога стидети, све и да је рецимо истина, ако се Монголи не стиде Џингис Кана, Американци Кенедија,³⁹ Енглези Черчила, Португалци Васка де Гаме... Дакле, стид је нешто што треба да буде само српска привилегија. С обзиром да тај стид сматрате баш привилегијом, зашто истом не почаствујете и суседне народе „суочавањем“, па није ваљда да сте расисти, да сматрате како други народи нису способни за стид, само Срби!?

Све су то ствари које се лако дијалектички побијају код једне особе, које сам до сада звао чедисти, а најбоље би им чучао назив *реформски телетабиси*. Све сам окси-морон судбине клете. Ако сматрате да су Срби „демократски инсуфицијентни“ зашто се борите за победу на изборима? Ако сте се „случајно“ родили у Србији,⁴⁰ зашто инсистирате на „поправљању“ исте? Што једноставно не одете, ако већ нисте патриоте?! Ако је нација нешто небитно, што то не објасните „Бошњацима“⁴¹ и Црногорцима, што они не би били

³⁵ Још једна негација негације – Пахомије је оптужен за сексуално узнемиравање (не силовање) старијих малолетника. Дакле лица старијих од 15 година. Према одлуци америчке асоцијације психолога (исте која је „легализовала“ педерастичку секс са особом старијом од 15 година није педофилија. Дакле, по одлуци организације на коју се позивате када вам то одговара, Пахомије није педофил, него хомосексуалац. Да ли ће он постати нова геј-икона, да ли ће борци и боркиње носити његову слику?!

³⁶ Поменути Фараон је једном инсистирао на потресним сликама америчке окупације Ирака. Када га је чедиста питао зашто то ради, он је одговорио цитатом билборда поводом десет година Сребренице (што сам ја звао „грозна суботње вечери“), речима – „Да видиш, Да знаш, Да памтиш“. Дакле, још једна негација негације.

³⁷ Балонције су пуштали балоне славећи смрт Слободана Милошевића.

³⁸ „Коме је до морала нека иде у цркву, а не политику“ др Зоран Ђинђић

³⁹ Јесте, баш Кенедија – наредио операцију у Заливу свиња, слао „саветнике“ у Вијетнам, што је био почетак рата у којем је Америка побила преко милион душа...

⁴⁰ Нема случајног, будућност је увек одређена. То руши снове како хришћана, тако и либералиста.

⁴¹ Некој су се писали као Срби, па онда Муслимани великим почетним словом (у комунистичкој земљи је вера проглашена за нацију), па Бошњаци, укључујући оне словенске муслимане који везе с Босном немају, а сад би хтели да буду Босанци, чак мењају име језика. Дакле, држите се једног имена народа 50 година, па неће бити наводника с моје стране.

Срби као и њихови преци, кад је то небитно? Ако не верујете у Бога, *самим тим*⁴² ни хришћанског, што се позивате на хришћански морал? Ако већ нисте верници што се мешате у рад СПЦ – то да ли ће признати „црногорску“ или „македонску“ цркву и какве ставове има по неким питањима. Да ли исто реагујете кад страдају Американци и остали Западњаци или „тамо неки“ Азијати, рецимо у ратним сукобима? Да ли вам је исто кад страдају „демонстранти“ у Сирији или од беспилотне летилице у Пакистану? Ако вам је битна само ефикасност, што инсистирате на моралу, само кад вама одговара!? И тако даље, и тако ближе... Свега тога има у есеју Како препознати реформског телетабиса.⁴³

Ипак урански принцип

А шта је ипак уранско у мени? Видели смо до сада да се те две ствари преплићу, како на личном нивоу, а бранио сам и тезу да је уранско и хтонско иначе немогуће потпуно раздвојити. Они јесу јин и јанг. Јанг може, обично и треба бити префериран, но то не значи да јин нема своју улогу. Због тога сам радије у својим романима правио поделу на соларни и стеларни принцип.⁴⁴

Већ сам истакао неке бар претежно уранске аспекте мене. Веровање у цикличност историје традиционалисти сматрају уранском. Она је сигурно негација утопистичких и миленаристичких идеја које проистичу, у крајњем, из претежно хтонских религија (каквом се сматра хришћанство). Друга је, међутим, ствар да се цикличност Природе може итекако везати за тло, самим тим би требало да је она *и* хтонска.

Начин практиковања религије (*religare* – по-везати, поново успоставити везу⁴⁵) какав волим је типично урански, хиперборејски. Јулијус Евола наводи у свом култном делу *Побуна против модерног света* како је некада краљ-свештеник⁴⁶ директно успостављао везу са силама природе, он је „чинодејствовао“ (као што кажемо и данас за свештенике, што је несумњиво подсећање на та времена). Није била реч о молитви, бар не дословно схваћеној, како тражење, мољење божанства за нешто.

Даље, уранско, у сваком случају традиционално, је виђење по којем дужности, обавезе човека долазе пре права. Односно, он мора испунити обавезе да би нешто сам добио. Овакво виђење најбоље је било изражено у древном Египту: „Ако је ова храна укусна, земља плодна, ако наша хијерархија почива на дужности човека, а не на његовим правима, то је зато што је Ма'ат, вечити животни закон наш водич“.⁴⁷

Најзад, који је урански принцип који посебно морам истаћи? То је непристајање на егалитаризам, једнакост, чак ни рођењем.⁴⁸ Не желим лагати у овом есеју интроспекције – ја

⁴² „Он је учесник рата од 41. до 45. самим тим и 43.“ Из представе Аудиција.

⁴³ <http://www.vecnavatra.com/pdf/Teletabis.pdf>

⁴⁴ За овакву поделу Владимир Ђурић Ђура каже да је нигде није пронашао у тако израженом облику. Подела на култове Сунца и звезда, иначе, постоји код Александра Блажевића Лорфелса, но она је за њега веома давна и далека, скоро да је окончана победом над тифонијанским култовима у староме Кему (Египту), а касније само неки злонамерни појединци могу призивати таму. За мене је то превише наивно, ако не намерно искривљено гледиште.

⁴⁵ http://www.etymonline.com/index.php?term=rely&allowed_in_frame=0

⁴⁶ Познавање тих чињеница отвара бројна друга питања. Знамо да Христос значи „миропомазан“, што је иначе одлика краљева до модерних времена. Вера у светост краља је дубоко индоевропска. Пред том и таквом вером све друго је регресија – узурпација од стране свештеничке касте, посебно касније узурпација католичке цркве; веровање да се потпуна Истина може објавити свима, да иницијацијски кључеви нису потребни, као ни симболика – све до протестантског схватања да су довољни Библија и уобичајени људски разум; најзад секуларизација и пост-модерни релативизам, те бројне секуларне догме, од којих су најпознатије комунизам, нацизам и либерализам...

⁴⁷ Из романа Египатски судија, који је написао Кристијан Жак, египтолог.

⁴⁸ Једнакоправност је нешто друго, и то и неки савремени мислиоци (економски либерали, амерички конзервативци, рецимо) воле истаћи. Али, шта заправо значи једнакоправност? Није ли она таутолошка!? Исти

себе видим изнад других! Видећемо како то видим себе и какво друштвено уређење преферирам.

Лично нисам човек великих материјалних прохтева. Стога за себе не тражим веће приходе, неједнакост у том смислу. Такође, иако је данас техника омогућила сигурно преживљавање већем делу популације, а у развијеним земљама скоро свима, не треба мислити како су материјалне неједнакости данас мање. Или да су ранија уређења била у том смислу неправедна. Некада је неједнакост била превасходно у *степену слободе*. Ситан племић и његов кмет нису живели у претерано различитим условима. Разлика је била мања него што је данас између ниско-квалификованог радника имигранта и менаџера средњег нивоа.⁴⁹ Али је зато разлика била много већа у друштвеним односима и задужењима. Данас проleter и менаџер спадају у исту категорију *запослених*, такође и *потрошача*. И један и други робују робно-кредитној привреди. Насупрот њима, феудалац и кмет имали су *квалитативно* другачије улоге. Један је ишао у рат, мада му обрађивање земље није било сасвим странао. Други је само изузетно бранио земљу од инвазије,⁵⁰ док му је уобичајена улога била обрада земље. Наравно, различите улоге у друштву могу се разматрати и у другим системима, овде су упоређени феудализам и капитализам.

Морам истаћи да нисам против социјализма, штавише сматрам га најбољим уређењем, ако поштује наведене различитости људи. Такав систем, где би свако био слободан од глади и природних опасности, колико год је то могуће, а према свом месту добијао почасти и задужења, постојао је у Царству Инка. То је био систем где се приватна својина није наслеђивала, односно земља је потпадала под принцип периодичних (две до три године) прерасподела, према броју чланова домаћинства. Осим тога, род са практично државне земље (посвећене Сунцу или Инки) трошио се у време светковина или чувао за неродне године. Овакав аграрни социјализам производио је више хране у претколумбовском Перуу, него данас. Стога се уопште не треба чудити популарности левице у Јужној Америци. Више о томе у класичном делу Луиса Бадуина – *Социјалистичко царство Инка*.⁵¹

Најзад, признајмо да у пракси модерна социјалистичка уређења нису била далеко од овог идеала. Он се дао приметити чак у званичном речнику где се за *елиту* користио назив „авангарда радничке класе“. Тешко је негирати да се у СФРЈ више ценила школа, него што је то случај у данашњој Србији. Но, не треба негирати ни чињеницу да због егалитаристичке идеологије тај систем није имао никакве „филтере“ приликом попуњавања редова елите и уопште виших и средњих слојева – што је резултирало у проблемима проleterских полутана, великог броја школованих људи без посла, деценијском чекању на стан (одвајање домаћинства у ситуацији кад је старинска задруга физички онемогућена) и слично...

закони Природе, најзад сама Карма важе за све. Према томе, чак и да се неко рађа у уређењу где постоји велика разлика између људи рођењем (нпр. кастински систем) не може негирати да своју судбину није на неки начин унапред заслужио. И то у оквиру правила, закона, који важе за све. Друга је ствар што то данас људима изгледа неправедно. Такође је нешто друго схватање да такво уређење данас не може бити ефективно. А трећа, но не најмање важна, је проста чињеница да се наслеђивањем материјалног статуса у савременом свету практично наслеђује „каста“ иако у сасвим секуларизованом облику. Тзв. „вертикална друштвена покретљивост“ је обично бајка, успех појединца неком иновацијом, добитак на лутрији или некој ријалити емисији само је изузетак који потврђује правило.

⁴⁹ Надам се да сам приближно одмерио различитост места у хијерархији, у два различита времена.

⁵⁰ Кметови као тзв. ланена пешадија.

⁵¹ Бадуин у суштини критикује то уређење, као и остала социјалистичка уређења епохе у којој је писао (СССР, те социјалистичке тенденције у оквиру капитализма). Суштина његове критике је како је „менаџерија срећних људи“ заправо отупела, што се видело најзад пред конквистадорима. Но, не треба заборавити да је инвазија Кастиљанаца са чудима попут артиљерије или коња (Индијанцима потпуно непознатих), те новим заразним болестима, била равна некаквој инвазији ванземаљаца на данашњу цивилизацију. Са друге стране, људи савременог (пост)капитализма, наводно прекаљени суровом тржишном борбом – падали су и на мањим испитима.

Природа

Ипак, каква је природа света? Је ли она хтонска или уранска? Намеће се суштински закључак како је она обоје, при чему ће заступници уранских традиција рећи како је урански принцип креативан и постојан (а онај други пријемчив и променљив), како хтонски своју светлост (лунарну) или само постојање (!) може да захвали искључиво уранском, како урански човек жели и опстанак другог принципа, док хтонски жели све да анулира, међутим хтонски је тај који стално предлаже измирење, док за уранског помирења опречних принципа не може бити, те било какав компромис може бити само на штету уранског. Такви су ставови Драгоша Калајића, у мањој мери Јулијуса Еволе.

Погледајмо како ствари стоје у природи. Кренућемо од научне космологије. На крају своје књиге о занимљивој теми *хаотичне инфлације*⁵² Линде наводи како је разумевање свемира ипак немогуће без разумевања живота - *Да ли је могуће потпуно схватити Универзум без претходног знања о томе шта је живот?* Простор и време имају сопствене степене слободе везане гравитационим таласима. Ове таласе је изузетно тешко експериментално открити. *Да ли је могуће да свест има властите степене слободе?* Постављало се питање уједињеног приступа целокупном свету, укључујући појам свести. Ограничени смо у разматрањима на једну временску димензију, што доводи до нестабилности космолошких модела. Уколико претпоставимо да је постојало време пре нашег Универзума (или бар локалног дела), у ком смислу можемо говорити о постојању закона који би довели до његовог настанка и еволуције? *Ако су закони биологије записани у ДНК коду, где су записани закони физике, ако не постоји Универзум?*

Сам назив теорије – хаотична инфлација – доста тога говори. То је још једна космолошка (овога пута математичка и физичка) теорија о настанку света-космоса-реда из првобитног хаоса. Не само то, него је свет најшире схваћено (мултиверзум) вечан, постоји одувек и различите васељене настају као мехурови у води која кључа. Поставља се питање суштинског уређења сваког од тих мехурова, одакле закони природе која важи у њему!?

Ово двоје не мора бити потпуно одвојено. Заправо, познате су нам теорије о преласку из нормативног у нормирајући принцип. Мени највише лежи неоплатонизам Јоханеса Скотуса Еуригене: природа која није створена али ствара – природа која је створена и ствара – природа која је створена али не ствара – и најзад природа која није створена и не ствара. Но, последње није нужно и само испод првог (и другог и трећег) оно се опет поставља као извор и надређено првом. Јер природа која није створена и не ствара – ствараће! То је управо процес манифестације.

Речено је на почетку како ми није позната мистична пракса потпуног спајања са идеалном формом (једном од много њих), а да то није спајање са Примордијалним Једним, из кога проистичу све форме. Сада ћемо то покушати да разјаснимо кроз подсећање на расправу актуелну у древној кинеској филозофији – „зашто бели коњ није коњ“.⁵³ Овакве расправе данас могу деловати смешно, а и онда су од стране опонената биле изложено руглу аргументима сличним онима којима су у Грчкој нападали софисте⁵⁴.

⁵² Линде, Физика честица и инфлаторна космологија, Академска књига Нови Сад, Институт за физику Београд, 2009.

⁵³ Ова расправа везује се за Школу имена и филозофа Кунг-сун Лунга. Приликом једног преласка границе граничари су му рекли да је коњима забрањен прелаз. На то је он одговорио: Мој коњ је бео, а бео коњ није коњ – и пројахао даље. Касније је написао целу Расправу о белом коњу. Оваква разматрања одговарају проблему универзалија у европској филозофији.

⁵⁴ Слично својим кинеским панданима, софисти су били путујући учитељи, у свом историјском развоју упућени на дефиниције термина којима су говорили. Код „млађих софиста“ долази до искривљења првобитног учења, па они могу на сваки начин „слабију тврдњу учинити јачом“. То на крају доводи до савремене дефиниције софизма као намерно смишљеног обмањивачког закључка, који је ипак формално правилан, али двосмислен.

Но, у разликовању форме и материје, те могућим тежњама човека, овакве расправе могу довести до жељеног циља. Претпоставимо коња који се жели идентификовати са „коњством“, бити коњ и ништа више. Он не може бити бели (или црни) коњ, пошто је то додатни квалитет који се не своди на идеалну форму коња. Дакле, ако би желео бити идеални бели коњ, онда би форма којој тежи била „белокоњство“.⁵⁵ Међутим, која је висина тог коња?

Наш коњ би могао, наравно, дати исцрпан низ *атрибута* којим би дефинисао идеалног коња, каквим жели бити. Но такав опис би на крају ипак био само субјективан (јер неки други коњ би желео нешто друго) и, што је за ову тему битније, проистекао из овог, материјалног света. Дакле, било која, ма колико идеална форма, коју човек може замислити је производ материјалног света, односно искустава насталих у материјалном свету. Она није *само то*, односно не мора бити, може имати основу за узор изван света материје, но несумњиво пролази кроз призму (или огледало) материје, твари, плоти, у којој човек (или друго мисаоно биће, у нашем примеру коњ) пролази. Дакле, било који аналитички суд је производ овога света.

Ако се жели надићи то ограничење, или се вратити првобитном, враћамо се кроз синтезу. Тако, уместо да се иде у спецификацију *какав тачно коњ желим бити*, пут води ка синкретизму – спајању свега у једно. Јер, ако већ има развој својих жеља, што наш коњ не би био истовремено и вепар и сом и поток и планина... То води оном пантеистичком осећају јединства са целим светом. А то је најзад оно Примордијално Једно, о којем смо причали.

Можда би ова материја могла бити јаснија кроз методе објектног програмирања или вештачке интелигенције, настале као екстензија математичке логике.⁵⁶ Инстанца објекта која се жели идентификовати са класом заправо своди скуп својих атрибута само на оне који дефинишу све објекте те класе. Тиме отвара могућност да постане и било који други објекат класе.⁵⁷ Али зашто остати на нивоу једне идеалне форме као што је „белокоњство“ или „коњство“ или чак „сисарство“? Зашто не отићи даље до *универзалне класе* и тако постићи јединство са свим!? А та класа је управо Примордијално Једно.

Зато је речено да се жели бити сличан боговима, а не истоветан или део партикуларног, ма колико интелигибилног бога.⁵⁸ Овде не узимамо у обзир форме које су већ по себи безобличне и прожимајуће, најзад основа свих других форми – као што је *светлост*. Стопити се са светлошћу значи стопити се са Универзумом, барем оним видљивим.

Дакле, форма даје материји облик. Материја га не може сама узети, тако је речено. Но има ли смисла форма без материје? Тачније, може ли је човек уопште замислити?!? Тако поново долазимо до „коњства“ или „белокоњства“, форми које немају смисао без своје манифестације у материјалном. Са друге стране, материја постоји у неком недиференцираном стању, било то стање првобитно или неко будуће у које се неминовно иде (термодинамичка равнотежа, велико сједињавање или велико расплињавање космоса – зависно од космолошке теорије). То нам све говори да је из перспективе света у којем живимо материја „старија“ – можемо посматрати то *старешинство* као хронолошко или као ниво ауторитета. Друго је питање само порекло материје и форми које она преузима. Нама је

⁵⁵ Аналогно томе, можемо претпоставити да неко биће жели бити само „бело“. Али бело шта? Ако има неки конкретан облик онда није само бело...

⁵⁶ То су “IS A” или “HAS” релације између различитих објеката. Коњ је сисар. Коњ има ноге.

⁵⁷ Јасно, претпостављамо да инстанца има вољу којом тако нешто жели.

⁵⁸ Овде говоримо о боговима у множини, дакле формама које се разликују да би постојале. Стапање са Апсолутом, како га види хиндуизам, је нешто друго – стапање са Универзумом. Како хришћанство партикуларног бога проглашава за Апсолут, упада у низ потешкоћа због којих библијска догма не може бити озбиљно разматрана у том смислу. Било који хришћански мистик доћи ће до сличних закључака до којих је дошао мистик египатски, индијски или халдејски, макар их исказао другачијим речником.

битно да се те форме не могу физички ни замислити без материјалног света.⁵⁹ Материја без форме, међутим, може.

Да се вратимо на пример ДНК. Без материје у којој ће се изразити она постоји (симболички) само као шифра, низ настао комбинацијом четири слова. Физички она је онда само још један облик материје, киселина (дезоксирибонуклеинска) и ништа више. Само у материји ДНК може да „чинодејствује“. Материја постоји и без ДНК, али је без ње мртва. Таква материја постоји пре него ће је ДНК „посетити“ и постојаће и после, што нам говори да је материја у основи мртва, да је мртво а не живо природно стање...

Помирење – а да ли је раздвајање било нужно

Најзад колико има смисла раздвајање на супротстављене елементе Неба и Земље, уранског и хтонског? Ако су они као јин и јанг, треба ли ова два принципа ипак да су у синтези, симбиози, равнотежи?! Раније је речено како су годишњи циклуси мерени првенствено због пољопривреде. Ако су коришћени за обреде, њихова најчешћа функција била је повезана са производњом хране.⁶⁰ Чак „мистичне“ формулације као што је „хлеб насушни“ јасно то говоре. Не живи се само о хлебу, али хлеб је баш метафора. Није злато као симбол узвишене моћи или нека персонификација врлине, рецимо дах.⁶¹ Дакле, сунчев календар, посматрање кретања Сунца, није дошло из неких много апстрактних разлога.

С тим у вези уочимо мешани карактер Краткодневнице – Божића, када је Сунце најниже на хоризонту, али се чека његово поновно рађање. Персонификација тога у Срба је Бадњак, повезан са Дајбогом, који је бог Сунца и ватре⁶², и вероватно први од богова које је Сварог створио, „најстарији син“, Сварожић.⁶³ Погледајмо његов карактер с обзиром на познату нам дихотомију.

Већина истраживача Дајбога идентификује као божанство соларног карактера, док га Чајкановић идентификује као бога хтонског, лунарног типа. Ипак, могуће је да су и једни и други у праву. Јер, зими, када Сунце ослаби, Дајбог се замишља као хроми старац који тада губи своју моћ, и у том периоду преовладава његов хтонски карактер. Овоме треба додати и чињеницу да се Сунце и ватра на многим местима помињу као „синови Сварогови“, док песме Јужних Словена, још исцрпније, овоме додају и Месеца, што су све, вероватно, само Дајбогова разна лица. Он се, дакле, зими, током своје слабости заправо „чува“ на огњишту у виду ватре која ће се лети разбуктати на небу.⁶⁴

Уочимо дихотомију Традиције између Севера и Југа, где први преузима уранску, а други хтонску светлост. Мада се митови не могу тумачити само „натуралистички“, овакво тумачење је некада ипак најједноставније, што ће рећи пред Окамовом оштрицом најбоље пролази. Дакле, шта Сунце значи у поларним, а шта у тропским пределима. Поларни предели знају за одсуство Сунца, како физичко током дуге ноћи, тако и хладноћу као последицу његове „слабости“. Сунце је ту директно битно као извор топлоте и светлости.

На Југу, у суптропском или тропском појасу, Сунце је и даље извор креативне, такође и рушилачке снаге (жега, суша...). Смена дана и ноћи (у оквиру уобичајена 24 часа, а не као на

⁵⁹ Занимљиво је подсетити се математичког платонизма. То је учење које заступају и данашњи научници, рецимо сер Роџер Пенроуз, по којем математичке форме стварно постоје. Међутим, већ у научној дефиницији објеката који би их представљали можемо поставити питање да ли би они могли постојати изван простор-времена. Алберт Ајнштајн тврди да не би могли, да је тако нешто чак незамисливо.

⁶⁰ И то је тако од када је пећински човек слика бизоне на зиду пећина.

⁶¹ Не значи да нема и тога у обредима, посебно оним везаним за суочавање са смрћу, но то је посебна прича.

⁶² Уочити етимолошко додиривање са Дагоном, филистеејским богом, кога помиње и Х.Ф. Лавкрафт.

⁶³ Словенска Митологија, Ненад Гајић, стр. 53

⁶⁴ Ибид. 54

полу) је и даље довољни показатељ сунчевог значаја. Међутим, животност Сунца делује преко Земље, њене плодности, такође и Воде, чији недостатак бива чест проблем. Ту већ имамо двоструку хтонски елемент (земља и вода) који делује заједно са соларним.

Погледајмо, такође симболику вука – негде демонског створа, негде практично свете животиње, а негде обоје од та два.

Веровање у хромог предводника потврђује лунарну природу вука, јер су Месечева бића у митологији најчешћа хрома. Хроми јунак у светским митовима обично је у вези са завршетком неког циклуса и најавом новог, као и са симболиком Месеца или Сунца у опадању. Како је вук животиња која види ноћу, вероватно је код њега, уз лунарни мотив, присутан и мотив „светлости у тами“. Све се ово савршено уклапа у представе о Дајбогу, богу ватре и Сунца, чије је отеловљење хроми вук, и то у периоду „залазећег Сунца“, током вучјих празника, када се вук „позива на вечеру“ и не убија, слави рађање новог Сунца, па овај вук више није хром. Са овим се такође слажу и веорвања да се душа претка може отеловити у вуку, а Словени, за које предање тврди да потичу од вукова, често се називају и „Дајбоговим унуцима“. Овако се називају и у спорној Велесовој књизи, према којој је Дајбог бог огња који му се пали у част, али и Сунца („Дајбог нам подари сјај светлости и зоре“), па можда и Месеца („а Зора иде надећи светлост и одежду Дајбога стреса“); све ово наводи на помисао да хтонска, лунарна и соларна страна у првобитним митовима нису биле тако супротстављене како их данас доживљавамо. У вези са овим се може довести и вороване да се током вучјих дана не пале ватре ни бакље у шталама, док се, супротно томе, о Божићу на огњишту ритуално пали бадњак.⁶⁵

Најзад, долазимо до тајне над тајнама, тајне смрти, која је и тајна живота. Евола више пута истиче како у Ведама, посебно старијим, нема помена реинкарнацији, постоји само „пут богова“ и „пут предака“; бесмртна егзистенција полубога или труљење у „ларвалном облику“; Јелисејска поља за хероје и бледе сени за све остале.⁶⁶ Евола сам наводи декаденцију и регресију таквог култа, али изгледа да не види његове унутрашње противуречности. Нико не воли да заувек умре, зар не!? Тако се дошло до низа измена у „демократизацији“ и „комерцијализацији“ култа. У древна времена, да би неко заслужио Јелисејска поља, морао је бити племенита рода и инициран, при чему је иницијација била битнија. Само је изузетно могао бити инициран неко ко није аристократа, дејством посебних заслуга. Регресијом други живот постаје наследна привилегија касте (по аутоматизму), последица ритуала (без искушења и езотеријског значења) који би могао спровести свако⁶⁷ и на крају се чак сви мртви сматрају „херојима“.

Није случајно узет пример баш Јелисејских поља, што ће рећи римске митологије. Нормално је да су се широке масе приклониле источњачким култовима када им је ускраћен живот после смрти, односно кад је тај „живот“ сведен на неме и бледе сени. Са друге стране *хероизација* или дивинизација свакога, и оних који то не би могли заслужити, мора да је деловала неозбиљно. Успех хришћанства онда и не делује тако чудно. Међутим, браманизам (хиндуизам) се одупрео хришћанству и, присутнијем, исламу, преживео је чак и будизам који га „изнутра“ у извесној мери негира. Сасвим је могуће да је то због вере у реинкарнацију, која употпуњује закон карме и гарантује његово спровођење⁶⁸, макар те гаранције остале у

⁶⁵ Ибид 158.

⁶⁶ Иако није овде место за расправу о томе, навешћу укратко како ја видим загробно постојање. Укључује све елементе, у одговарајућим фазама: 1. Загробни живот, према заслуженом, докле постоји директан ефекат карме, док се мртве личности сећају живи. 2. Бледа сен, умирање други пут, у сећањима људи. 3. Реинкарнација, саме животне енергије, или можда и душе као монаде. 4. Стапање са Апсолутом, после чега се излази из круга егзистенција (традиционалистима споран израз, али овде тачан) и губи индивидуалност, испољење...

⁶⁷ Типичан пример је жртвовање овна да би се достигао ценет, у исламу. Пут у рај је без те жртве дословно на оштрици жилета, док самим жртвовањем животиње било који муслиман стиче такву привилегију.

⁶⁸ Закон карме се може свести на Први Њутнов закон (акција и реакција). Јасно је да тај закон често делује већ за живота, многи добију оно што су заслужили, добро или лоше, њихова природа их једноставно води тамо. Закон делује, без изузетка, у неком коначном времену, односно свака култура доживи своју судбину. Међутим,

домену вере и надања. Закључак који можемо извући је сасвим једноставан – *ко не развија своју спекулативну мисао, на крају ће добити туђу!*⁶⁹

На крају овог есеја, који се стварно одужио, имали смо, тако, пример уранског и хтонског принципа коначне духовности, етос и патос, акцију и контемплацију, најзад полубогове и реинкарнацију. И овде се показало да једно без другог не иде. Традиционалисти су доста речи посветили негативним елементима искључиво хтонске духовности – оргијастичким култовима, фатализму, унижењима пред божанством, корупцији свештеничке касте и слично... Требало је, такође, рећи како ни урански култови не могу опстати засебни. Ни јанг без јина очигледно не иде. Не на овој планети.

Ово јединство, уранско-хтонска духовност, саставни је део многих иницијацијских знања. Зато ћемо завршити цитатом једне рок химне, која је постала контраверзна због „теорија завере“ шта се добије када се пушта уназад, те веровања да су тако убачене сублималне поруке. Међутим, јасно је да сам текст („обично“ преслушан) обилује симболиком, све до иницијацијског кључа или шекспировске дилеме на крају – *Бити стена, а не лутати.*

Stairway To Heaven, Led Zeppelin:

And as we wind on down the road
Our shadows taller than our soul.
There walks a lady we all know
Who shines white light and wants to show
How everything still turns to gold.
And if you listen very hard
The tune will come to you at last.
When all are one and one is all
To be a rock and not to roll.

Иван Вукадиновић
Београд, април 2012.

чињеница је да се неки за живота извуку, или изгледа да им заслуге нису вредноване. Онда остаје веровање у намирење у неком следећем животу.

⁶⁹ Вратимо се ту Римљанима. Њихова окренутост чистој акцији, без спекулације или контемплације, доводи многе који данас разматрају ту цивилизацију до извесног презира. Тако је један пријатељ рекао како су Римљани једино измислили диктатуру (фашизам). И морам признати да сам лично, иначе, веома амбивалентан према Старом Риму. Чињеница је да су Римљани скоро комплетну митологију преузели од Грка, касније су се показали као веома „толерантни“ према интеграцији култова Истока. Све док се признавао државни култ царства (кога је преузело хришћанство). Јасно да је онда у том карневалу различитих култова и секти једна морала да зацари. Међутим, чињеница је и да је Рим ипак трансцирао сам себе, и то кроз Источно и Западно царство. Имали смо, тако, чак четири права царска града (Град је симбол Рима) у Европи – западни, источни и два њихова наследника. У неком најдаљем смислу данашња Немачка и Русија и даље следе макар мали део римске традиције.